

Janusz Ropski

"Relacje interpersonalne. Proces porozumiewania się", Ronald B. Adler, Lawrence B. Rosenfeld, Russem F. Proctor, Poznań 2007 : [recenzja]

Bibliotheca Nostra : śląski kwartalnik naukowy 1/1, 161-164

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

RECENZJE

Janusz Ropski

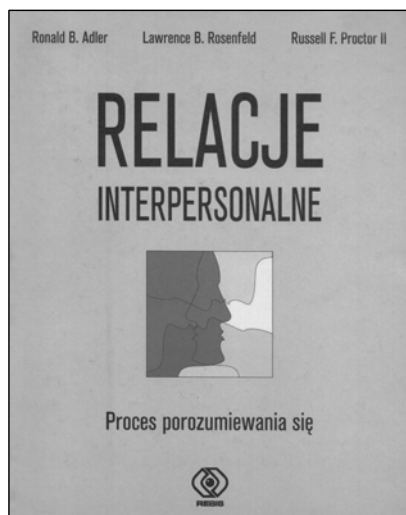
Akademia Wychowania Fizycznego im. Jerzego Kukuczki w Katowicach

Relacje interpersonalne. Proces porozumiewania się / Ronald B. Adler, Lawrence B. Rosenfeld, Russem F. Proctor II. – Poznań : Dom Wydawniczy Rebis, 2007. – XVI, 528 s. – ISBN 978-83-7301-806-8

Człowiek żyjący we współczesnym świecie nie może obejść się bez nawiązywania, podtrzymywania i rozwijania relacji z innymi ludźmi. Przebywanie wśród innych osób, współzycie i współdziałanie z innymi jest jedną z najbardziej utrwalonych niezbędnych potrzeb ludzkich. Procesy porozumiewania się między ludźmi przenikają całość sytuacji społecznych, w których rozgrywają się wszystkie nasze interakcje, przebiegające zarówno w kręgu rodzinnym, zawodowym jak i publicznym.

Kompetencje interpersonalne obejmują wszystko, co ułatwia postępowanie z ludźmi, rozumienie ich, sprawiedliwe ocenianie, nawiązywanie kontaktów, upraszczanie komunikacji i zwiększanie jej efektywności, rozwiązywanie konfliktów, motywowanie, czy współpraca z najbliższym otoczeniem społecznym.

Nawet krótkie okresy życia, w których jesteśmy pozbawieni więzi interpersonalnej, zwłaszcza z osobami najbliższymi, mogą bardzo niekorzystnie wpłynąć na ogólne zdrowie i sprawność działania. Rozwój osobisty, dojrzewanie psychiczne, samorealizacja nie byłyby możliwe w warunkach pustki interpersonalnej. Rozumienie i właściwa interpretacja otaczającego nas świata, wiedzy naukowej i ogromnej ilości informacji napływającej do człowieka każdego dnia różnymi kanałami, warunkuje

jego trafne i skuteczne działanie, określa możliwości podejmowania decyzji, rozmaitych zadań i rozwiązywania szeregu problemów, z którymi styka się w codziennym życiu.

Prezentowana praca stanowi efekt wysiłku zespołu naukowego, by oddać czytelnikowi solidne podstawy wiedzy na temat relacji interpersonalnych, interpretowanych jako proces porozumiewania się. Podzielać całkowicie zasygnalizowany już na wstępie pogląd autorów, że każdy człowiek niemal skazany jest na porozumiewanie się z innymi ludźmi, które rozpoczyna się od pierwszego tygodnia życia i trwa do samego końca.

Recenzowana pozycja składa się z przedmowy i czterech zasadniczych części podzielonych na trzynaście tematycznych rozdziałów. Jej uzupełnieniem jest słowniczek terminów, bogaty zbiór literatury, głównie amerykańskiej dotyczącej omawianej problematyki, indeks nazwisk oraz indeks rzeczowy.

W części pierwszej zatytułowanej *Podstawy porozumiewania się międzyosobowego*, autorzy starają się odpowiedzieć na bardzo ważne pytanie natury egzystencjalnej, a mianowicie: dlaczego się porozumiewamy?

Część druga nosi tytuł *Tworzenie wiadomości i odpowiadanie na wiadomości* i poświęcona została w całości specyfice ludzkiego języka, który jest głównym narzędziem komunikacji międzyludzkiej, a jednocześnie istotnym źródłem pojawiających się nieporozumień i rozbieżności interpretacyjnych. Dużo uwagi autorzy poświęcają dwuznaczności wypowiedzi, eufemizmom, językowej odpowiedzialności w budowaniu komunikatów, czy komunikacji niewerbalnej, zwracając także czytelnikowi uwagę na

przyczyny, dla których powinniśmy bacznie słuchać swoich rozmówców. Omawianą część zamyka rozdział o emocjach, w którym autorzy starają się udzielić wyczerpującej odpowiedzi na pytania: jak radzić sobie z trudnymi emocjami oraz jak je wyrażać, aby zminimalizować pojawiający się w takich chwilach paraliżujący niekiedy lęk społeczny?

Trzecia część recenzowanej książki została zatytułowana – *Aspekty relacji interpersonalnych*, w której autorzy poddają gruntownej analizie dynamikę relacji społecznych, zachowanie odpowiedniego dystansu i poszanowanie intymności. Szczególną uwagę zwracają na umiejętności stworzenia właściwego klimatu i atmosfery panującej podczas kontaktów interpersonalnych oraz podają przykłady sprawdzonych sposobów radzenia sobie w sytuacjach konfliktowych.

Ostatnia, czwarta część nosząca tytuł – *Konteksty porozumiewania się*, poświęcona została powszechności i znaczeniu porozumiewania się międzykulturowego we współczesnym świecie oraz umiejętności porozumiewania się w rodzinie i środowisku pracy. Autorzy zwracają uwagę na to, że porozumiewanie się pomiędzy kulturami nie zachodzi zawsze, kiedy spotykają się ze sobą członkowie odmiennych kultur. Bardzo ważne jest przy tym, aby tło, percepcja, znaki i symbole systemowe kultury, z jakiej wywodzą się porozumiewający się, miały istotne znaczenie i wpływały na wzajemną wymianę myśli, uczuć i znaczeń. Istotnego znaczenia w nawiązywaniu i podtrzymywaniu właściwych relacji społecznych nabierają wtedy kody werbalne i niewerbalne, jakich używają ludzie w różnych kulturach, pomagające im z kolei w przykazywaniu wiedzy i wartości.

Wiele miejsca w omawianej części podręcznika poświęcono znaczeniu i jakości relacji interpersonalnych przebiegających w rodzinie i środowisku pracy. Ma to istotne znaczenie choćby ze względu na fakt, że dużą część dnia przebywamy w miejscu pracy i zmuszeni jesteśmy niejako przystosować się do panujących tam warunków, ludzi, norm, zasad oraz tradycji komunikacyjnej pomiędzy członkami organizacji. Właściwe relacje społeczne pozwalają na uniknięcie nieporozumień, konfliktów, nie stwarzają okazji do powstawania plotek czy pogłosek.

Pojawia się także wielce zasadny, ale niestety niedoceniony przez autorów, problem relacji interpersonalnych przebiegających w rodzinie. Szkoda, że w tak obszernej publikacji poświęcono tej niezwykle ważnej problematyce zaledwie kilka stron. Relacje społeczne przebiegające w rodzinie mają niebagatelne znaczenie w kształtowaniu osobowości człowieka, a także wpływają na jego późniejszy wzorzec komunikacji we wszystkich dziedzinach życia.

Reasumując chciałbym powiedzieć, że jest to książka o przejrzystej strukturze, napisana komunikatywnym językiem, za co niewątpliwie należą się słowa podziękowania dla tłumacza, wzbogacona ćwiczeniami, obudowana starannie dobraną aparaturą naukową. Każdy z trzynastu rozdziałów kończy się podsumowaniem oraz próbą pobudzenia do auto-refleksji, zaproszeniem do spojrzenia w siebie. Zamieszczony pod koniec opracowania słowniczek terminów, pozwala na lepszą percepcję i zrozumienie zawartych w nim treści.

Polecając tę wielce interesującą, bogatą w przykłady, ćwiczenia i rzetelnie opracowaną pozycję. Dodam, że stanowi ona niezwykle cenne kompendium wiedzy, z której powinni skorzystać nie tylko studenci wszystkich kierunków i specjalności, ale także nauczyciele na co dzień pracujący z dziećmi, młodzieżą i dorosłymi. Recenzowana książka jest, moim zdaniem, także ważna dla trenerów, instruktorów i nauczycieli wychowania fizycznego ze względu na treści, których zrozumienie i zastosowanie w praktyce może okazać się niezwykle pomocne w rozwiązywaniu pojawiających się trudności w relacjach interpersonalnych we wszystkich dziedzinach życia społecznego.